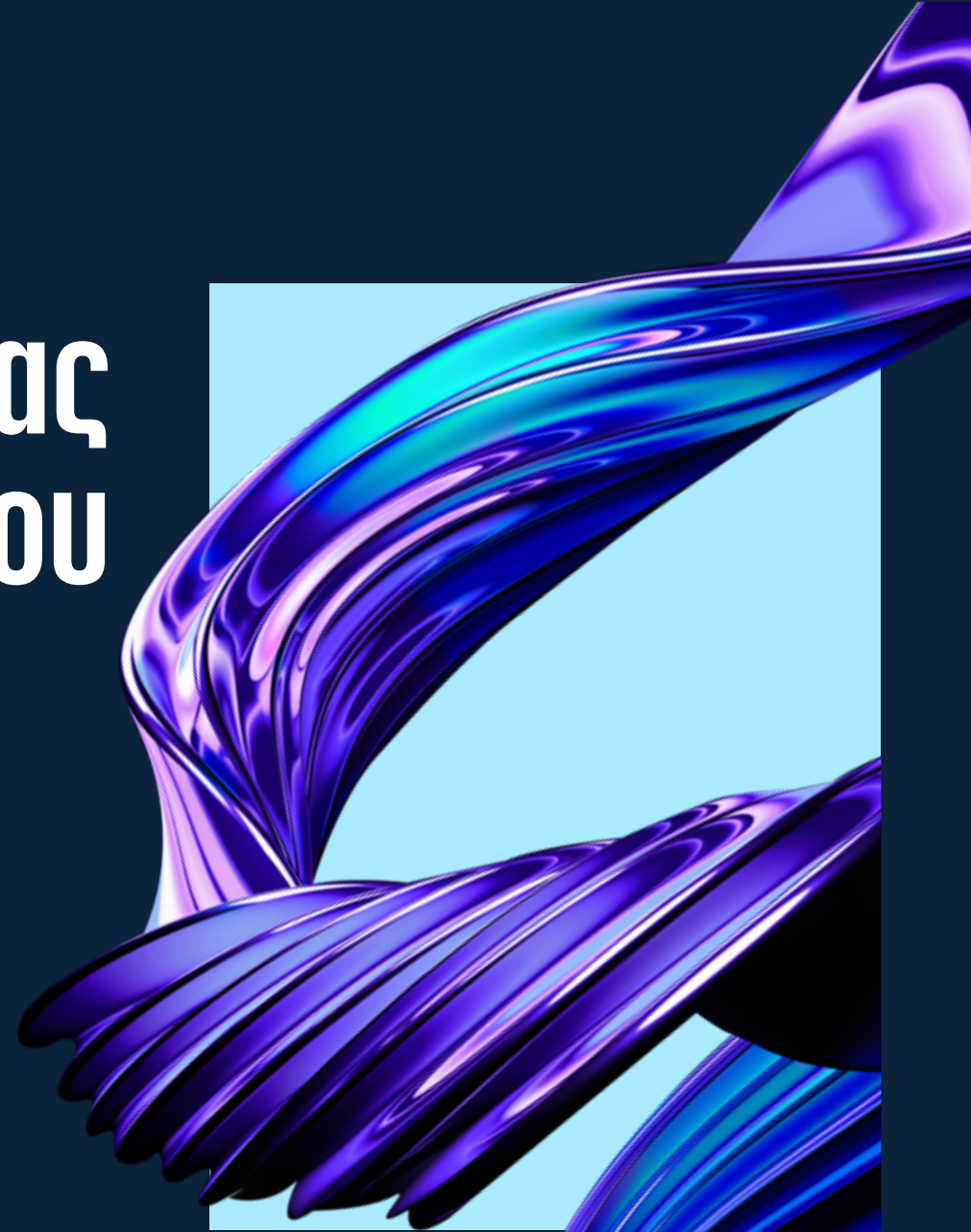

Επαναπροσδιορίζοντας την έννοια του πλούτου στις οικογένειες που επιχειρούν

Η διαφοροποίηση του οικονομικού,
ανθρώπινου και κοινωνικού κεφαλαίου
της οικογένειας

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Πολλές επιχειρηματικές οικογένειες (ή οικογένειες που επιχειρούν) αντιμετωπίζουν μια νέα πραγματικότητα σε ότι αφορά στη δημιουργία πλούτου και στην κατανομή κεφαλαίου. Έρχεται κάποια στιγμή όπου, μετά από μια ζωή που ο οικογενειακός πλούτος ήταν σχεδόν εξ ολοκλήρου συνδεδεμένος με την επιχείρησή τους, καθίσταται εμφανής η ανάγκη για μείωση του ρίσκου και διαφοροποίηση του πλούτου τους. Αυτό φαίνεται να είναι ένας βασικός παράγοντας ειδικά για τις οικογένειες που επιδιώκουν τη δημιουργία πλούτου που να μην είναι πλέον ολοκληρωτικά συνδεδεμένος με την επιχείρηση – και αυτό φαίνεται να ισχύει ειδικότερα για τα μέλη της επόμενης γενιάς της οικογένειας που είναι ιδιαίτερα εξοικειωμένα με την τεχνολογία και επιθυμούν να ξεκινήσουν τα δικά τους επιχειρηματικά ταξίδια.

Οι επιχειρηματικές οικογένειες είναι γνωστές για τις στρατηγικές υπομονετικού κεφαλαίου που εφαρμόζουν, που σημαίνει ότι δίνουν έμφαση στη μακροπρόθεσμη δημιουργία αξίας και όχι στο συνεχές κυνήγι βραχυπρόθεσμων αποτελεσμάτων. Αυτή καθεαυτή η έννοια του κεφαλαίου και του τρόπου κατανομής του εξελίσσεται συνεχώς, και η ιδέα του υπομονετικού κεφαλαίου διευρύνεται και περιλαμβάνει περισσότερες έννοιες. Δεν ενσωματώνει μόνο τη χρήση των απτών χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης, αλλά πλέον περιλαμβάνει επίσης και τις λιγότερο απτές πηγές κοινωνικού και ανθρώπινου κεφαλαίου που συνήθως αντικατοπτρίζονται στον σκοπό και στις αξίες της οικογένειας.

Η μελέτη του 2021 από το STEP Project Global Consortium και την KPMG Private Enterprise με τίτλο «Επιτυγχάνοντας την επαναφορά στο επιχειρείν», ανέδειξε πώς οι οικογενειακές επιχειρήσεις εφάρμοσαν μια μακροπρόθεσμη προσέγγιση υπομονετικού κεφαλαίου για να προστατεύσουν τις επιχειρήσεις τους κατά τη διάρκεια της πανδημίας.

Αναγνώρισαν ότι τα οικονομικά τους περιουσιακά στοιχεία από μόνα τους δεν μπορούσαν να αντιμετωπίσουν τον πλήρη αντίκτυπο της πανδημίας στους υπαλλήλους, στους πελάτες και στις τοπικές κοινότητες και έτσι χρησιμοποίησαν και το κοινωνικό και ανθρώπινο κεφάλαιό τους για να υποστηρίξουν όλα τα σημαντικά ενδιαφερόμενα μέρη τους (stakeholders).

Αυτή ήταν μία «κατανομή κεφαλαίων» με την ευρύτερη δυνατή έννοια.

Αυτή η πιο ευρεία προσέγγιση κατανομής περιουσιακών στοιχείων, **χρηματοοικονομικού + κοινωνικού + ανθρώπινου κεφαλαίου**, έχει γίνει ακόμη πιο επίκαιρη και σχετική στο σημερινό περιβάλλον. Με τον υψηλό πληθωρισμό και την κλιμάκωση των επιτοκίων, υπάρχουν αυξημένες ανησυχίες σχετικά με το διευρυνόμενο χάσμα μεταξύ πλουσίων και φτωχών, το ενδεχόμενο κοινωνικής διάσπασης και τη σημασία της οικοδόμησης δεσμών με τις κοινότητες για την ενίσχυση της συνοχής της κοινωνίας.

Πολλά από αυτά τα ζητήματα συνδέονται επίσης άμεσα με το επίκαιρο ζήτημα της βιωσιμότητας σε παγκόσμιο επίπεδο και έχουν ωθήσει πολλές οικογενειακές επιχειρήσεις να κάνουν ένα βήμα πίσω και να αναρωτηθούν τί σημαίνει επιτυχία για τις επιχειρήσεις τους και τις οικογένειές τους μελλοντικά.

Μήπως είναι η ώρα για έναν επανακαθορισμό της έννοιας του πλούτου;

Η κοινωνία αποτελεί ένα σημαντικό ενδιαφερόμενο μέρος στο οικοσύστημα των οικογενειακών επιχειρήσεων και ο αντίκτυπος της πανδημίας στους ανθρώπους και τον πλανήτη έχει καταστήσει την ανάγκη για ισχυρό ανθρώπινο και κοινωνικό κεφάλαιο ακόμη πιο επίκαιρη και σχετική. Το γεγονός αυτό έχει ενθαρρύνει πολλές επιχειρηματικές οικογένειες να επανεξετάσουν πώς ορίζεται για αυτές η έννοια του πλούτου και τί ακριβώς σημαίνει η δημιουργία πλούτου -ως επιχείρηση, ως οικογένεια και ως άτομο- στρέφοντας την προσοχή τους και στην ανάπτυξη και στην αξία του ανθρώπινου και κοινωνικού κεφαλαίου της οικογένειας, πέρα των οικονομικών της περιουσιακών στοιχείων.

«Όταν κοιτάμε πίσω στις προηγούμενες γενιές, θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι η πρωταρχική εστίαση ήταν γενικά στη δημιουργία πλούτου για χάρη του πλούτου. Αλλά τα σημερινά μέλη της επόμενης γενιάς της οικογένειας το αλλάζουν αυτό, και αυξάνουν τα ανθρώπινα και κοινωνικά στοιχεία. Εξακολουθούν να ενδιαφέρονται για τη δημιουργία πλούτου, αλλά τώρα τίθενται περισσότερα ερωτήματα για το «πώς μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε αυτόν τον πλούτο για να βελτιώσουμε την κοινωνία;» και λιγότερο για το «τι μπορούμε να κάνουμε για να συνεχίσουμε να τον χτίζουμε».

Tom McGinness

Global Leader, Family Business,
KPMG Private Enterprise,
KPMG International, and
Partner, KPMG in the UK

Η διαδικασία αυτή αναφέρεται ως «επανακαθορισμός της έννοιας του πλούτου» και υπογραμμίζει τη σημασία της ίδιας της οικογένειας ως ένα πολύ σημαντικό και διαφοροποιό περιουσιακό στοιχείο των οικογενειακών επιχειρήσεων. Η οικογενειακή συνοχή, η ενότητα, η αφοσίωση και η ανάπτυξη και αξιοποίηση των ταλέντων της επόμενης γενιάς είναι άυλα περιουσιακά στοιχεία ανθρώπινου κεφαλαίου – και όλα αυτά συμβάλλουν στον κοινωνικοσυναισθηματικό

πλούτο που προκύπτει από το γεγονός ότι υπάρχει μία οικογένεια που επιχειρεί.

Η KPMG Private Enterprise θέλησε να ακούσει απευθείας από ηγέτες οικογενειακών επιχειρήσεων σχετικά με την έννοια του πλούτου στις οικογένειες και τις επιχειρήσεις τους, και πώς τον αυξάνουν και τον διατηρούν διαθέτοντας στρατηγικά όλα τα υλικά και άυλα επιχειρηματικά και οικογενειακά τους κεφάλαια. Επιχειρηματίες και ηγέτες οικογενειακών επιχειρήσεων από όλο τον κόσμο προσκλήθηκαν - καθώς και ακαδημαϊκοί και σύμβουλοι οικογενειακών επιχειρήσεων - να συμμετάσχουν σε συζητήσεις στρογγυλής τραπέζης και να μοιραστούν τις εμπειρίες τους.

Η KPMG Private Enterprise είναι στην ευχάριστη θέση να έχει την ευκαιρία να αναδείξει τις γνώσεις και την καθοδήγησή τους σχετικά με την κατανομή των περιουσιακών στοιχείων στο πλαίσιο ενός πιο συμπεριληπτικού, με βάση τη νέα εποχή, ορισμού του κεφαλαίου μίας επιχειρηματικής οικογένειας.

Περιεχόμενα

01 Προστατεύοντας τα οικονομικά περιουσιακά στοιχεία της οικογένειας	05
02 Μια νέα εποχή κατανομής κεφαλαίων - αξιοποιώντας το ανθρώπινο κεφάλαιο	07
03 Brand και φήμη – ισχυρά περιουσιακά στοιχεία κοινωνικού κεφαλαίου	10
04 Υιοθετώντας μία παγκόσμια θεώρηση των στρατηγικών περιουσιακών στοιχείων	12

Προστατεύοντας τα οικονομικά περιουσιακά στοιχεία της οικογένειας

Λίγο μετά την αντιμετώπιση των αρχικών διαταραχών που προκάλεσε η COVID-19, πολλές οικογενειακές επιχειρήσεις συσπείρωσαν τις οικογένειές τους. Ορισμένες συγκέντρωσαν τους οικονομικούς τους πόρους για να διατηρήσουν και να ενισχύσουν τις τρέχουσες επιχειρηματικές τους δραστηριότητες και να προστατεύσουν την οικογενειακή κληρονομιά. Άλλες έθεσαν ως προτεραιότητα τους υπαλλήλους τους και τις τοπικές κοινότητες για να βοηθήσουν στην απάλυνση των επιπτώσεων στη ζωή και στις οικογένειές τους.

Τώρα, με τις πιο πρόσφατες οικονομικές αντιξοότητες -ιδιαιτέρα τον πληθωρισμό και την αύξηση των επιτοκίων- οι στρατηγικές χρηματοοικονομικού κεφαλαίου σε πολλές οικογενειακές επιχειρήσεις καθοδηγούνται από την ανάγκη να μειωθεί το ρίσκο του οικογενειακού πλούτου. Υπάρχει ένα παγκόσμιο αίσθημα ανασφάλειας, χωρίς βεβαιότητα για το πού να κατευθυνθούν οι επενδύσεις. Η διατήρηση μετρητών, με διψήφιο πληθωρισμό, είναι άσκοπη, οπότε πού μπορούν οι οικογένειες που επιχειρούν να επενδύσουν τα οικονομικά τους περιουσιακά στοιχεία για μια απόδοση προστατευμένη από τον πληθωρισμό;

Με υψηλότερα επιτόκια, μήπως πρέπει η επιχείρηση να αναχρηματοδοτήσει το χρέος της χρησιμοποιώντας «πράσινα» κεφάλαια -υπό την προϋπόθεση ότι μπορεί να αποδείξει μια αποτελεσματική στρατηγική ESG;

Σε περίπτωση υπερβολικής εξάρτησης από έναν τομέα ή μια επιχείρηση, μήπως θα είχε νόημα να αποκτήσει εταιρείες εκτός της παραδοσιακής επιχείρησης για να δημιουργήσει μια εναλλακτική απόδοση κερδών;

Μήπως υπάρχει η δυνατότητα να επιδιώξετε από κοινού επενδύσεις με άλλα οικογενειακά γραφεία;

Μήπως θα μπορούσε η υποστήριξη της κοινότητας των νεοφυών επιχειρήσεων (συμπεριλαμβανομένης της επόμενης γενιάς εκκολλημένων επιχειρηματιών της οικογένειας) να αποτελέσει μια έξυπνη στρατηγική

διαφοροποίησης, όχι μόνο για τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων που θα συμβάλλουν στην ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας, αλλά επίσης και για την υποστήριξη των φιλοδοξιών της επιχειρηματικής οικογένειας;

Σε αυτό το περιβάλλον, οι οικογένειες που επιχειρούν σκέφτονται όλο και περισσότερο τις ενέργειες στις οποίες μπορεί να χρειαστεί να προβούν προκειμένου να συνεχίσουν να χτίζουν και να μεταβιβάζουν τον πλούτο τους από γενιά σε γενιά. Σε ορισμένες περιπτώσεις, μετά από μια ολόκληρη ζωή που ο οικογενειακός πλούτος είναι συνδεδεμένος με την επιχείρηση, ορισμένοι σημερινοί ηγέτες αναγνωρίζουν ότι οι επόμενες γενιές μπορεί να μην έχουν ενδιαφέρον για την επιχείρηση που κληροδοτήθηκε. Στην πραγματικότητα, πολλοί αναζητούν τρόπους για να δημιουργήσουν τον δικό τους ανεξάρτητο πλούτο, και αυτό αποτελεί από μόνο του μια στρατηγική οικονομικής διαφοροποίησης. Αυτό είναι σημαντικό να το αναγνωρίσει η σημερινή γενιά, και θα πρέπει να υπάρχει κατάλληλη διακυβέρνηση για να διασφαλιστεί ότι δεν θα μεγιστοποιηθούν πιθανές οικονομικές απώλειες.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, αυτό έχει ως αποτέλεσμα την απομάκρυνση από την επανεπένδυση του μεγαλύτερου μέρους των κερδών της εταιρείας στην επιχείρηση και αντίθετα την εξασφάλιση επαρκών μερισμάτων για την υποστήριξη των ευκαιριών

δημιουργίας ανεξάρτητου πλούτου που μπορεί να κινητοποιούν διάφορα μέλη της οικογένειας.

Κάποιοι εξετάζουν, για παράδειγμα, την προοπτική παροχής χρηματοδότησης για τα νέα επιχειρηματικά εγχειρήματα της επόμενης γενιάς, ή τη διάσπαση της παλαιάς επιχείρησης σε μια νέα ψηφιακή επιχείρηση που μπορεί να διοικείται από νεότερα μέλη της οικογένειας με τεχνολογικές γνώσεις. Αυτό απαιτεί έναν καλό μηχανισμό διακυβέρνησης, όπως οι επιτροπές οικογενειακών επενδύσεων που θα βοηθήσουν στη διαχείριση της κατανομής των κεφαλαίων της οικογένειας και στη διαχείριση του κινδύνου, ενώ παράλληλα θα προσπαθήσουν να διασφαλίσουν ότι τα μέλη της οικογένειας της νεότερης γενιάς είναι ικανά -και ενδιαφέρονται- να συμμετέχουν στη στρατηγική ανάπτυξης της οικογένειας. Υπάρχουν πολλά παραδείγματα εταιρειών που έχουν δημιουργήσει κεφάλαια στα οποία τα μέλη της οικογένειας μπορούν να έχουν πρόσβαση προκειμένου να ακολουθήσουν τα δικά τους ενδιαφέροντα και επιχειρηματικά όνειρα.

Ενώ πολλές επιχειρηματικές οικογένειες δίνουν μεγάλη προσοχή σε τέτοιες ενέργειες και σκέψεις για τη διατήρηση και την αύξηση του χρηματοοικονομικού τους κεφαλαίου, δίνεται ολοένα και μεγαλύτερη έμφαση σε δύο επιπλέον περιουσιακά στοιχεία που είναι εξαιρετικά σημαντικά - δηλαδή στο ανθρώπινο και κοινωνικό τους κεφάλαιο.

Μια νέα εποχή κατανομής κεφαλαίων - αξιοποιώντας το ανθρώπινο κεφάλαιο

Σύμφωνα με τον ευρύτερο ορισμό του «κεφαλαίου», το ανθρώπινο κεφάλαιο περιλαμβάνει τις γνώσεις, τις δεξιότητες, την εμπειρία και τις κοινωνικές ιδιότητες των μελών της οικογένειας και των εργαζομένων και την ικανότητά τους να παράγουν αξία.

Η ίδια η οικογένεια είναι ένα από τα μεγαλύτερα και πιο επιδραστικά περιουσιακά στοιχεία του ανθρώπινου κεφαλαίου, διότι αντιπροσωπεύει τον κοινωνικοσυναισθηματικό πλούτο που συνδέεται με το να είσαι μέλος μιας οικογένειας που επιχειρεί. Συμβάλλει επίσης άμεσα στη διατήρηση του επιχειρηματικού πνεύματος της οικογένειας και της κληρονομιάς του ιδρυτή. Η συνειδητή προσπάθεια μεταφοράς των ανεκτίμητων γνώσεων, δεξιοτήτων, εμπειριών και αξιών της σημερινής γενιάς σε κάθε επόμενη γενιά αποτελεί εξαιρετική κατανομή του ανθρώπινου κεφαλαίου της οικογένειας, όπως και η αξιοποίηση, με νέους τρόπους, των ποικίλων ταλέντων και δεξιοτήτων των εργαζομένων της εταιρείας και των μελών της επόμενης γενιάς της οικογένειας.

«Οι ελληνικές οικογένειες παραδοσιακά επενδύουν στην εκπαίδευση των παιδιών τους και οι οικογενειακές επιχειρήσεις επενδύουν εκτενώς στην προετοιμασία και την ανάπτυξη της επόμενης γενιάς ηγετών. Ενθαρρύνουν τα νεαρά μέλη της οικογένειας να εξασφαλίσουν μια κορυφαία εκπαίδευση (συνήθως σε αναγνωρισμένα διεθνή πανεπιστήμια). Επιπλέον, τα μέλη της οικογένειας συχνά προετοιμάζονται από πολύ νεαρή ηλικία ώστε να κατανοήσουν τη φύση της επιχείρησης, τους πελάτες και τους ανταγωνιστές της και να λάβουν πρακτική εκπαίδευση από πολύπειρους ηγέτες-μέλη της οικογένειας»

Vangelis Apostolakis
Deputy Senior Partner,
KPMG Private Enterprise,
KPMG in Greece

Συχνά αυτές οι προσπάθειες για τη διερεύνηση των ενδιαφερόντων και των ταλέντων των μελών της επόμενης γενιάς της οικογένειας περιλαμβάνουν εργαστήρια με τη συμμετοχή όλων των γενεών και επίσημες οικογενειακές συναντήσεις για να βοηθήσουν τα νεότερα μέλη της οικογένειας να κατανοήσουν πώς μπορούν να συμβάλουν στην εταιρεία τους ως καλοί μέτοχοι, μέλη Διοικητικού Συμβουλίου και Στελέχη. Άλλοι είναι γνωστοί για την εφαρμογή «οικογενειακών κανόνων πρόσληψης», όπως ο αποκλεισμός των μελών της οικογένειας από το να εργαστούν στην οικογενειακή επιχείρηση για τουλάχιστον τέσσερα χρόνια μετά την αποφοίτησή τους από το πανεπιστήμιο και η παροχή ευκαιριών απόκτησης εμπειρίας σε άλλη εταιρεία, κλάδο ή αγορά. Σκοπός ενός τέτοιου κανόνα είναι να δοθεί στα νεότερα μέλη της οικογένειας αρκετός χρόνος για να μάθουν από άλλους

«Ακόμα και αν δεν έχει επισημοποιηθεί, είναι πιθανό να υπάρχει μία φυσική οικογενειακή διακυβέρνηση που είναι συνυφασμένη με τις αποφάσεις που λαμβάνουν τα μέλη της οικογένειας της επόμενης γενιάς. Η ανάπτυξη επίσημων διαδικασιών για τον τρόπο με τον οποίο συνεργάζονται οι πολλαπλές γενιές είναι ιδιαίτερα σημαντική καθώς οι οικογένειες μεγαλώνουν και γίνονται πιο πολύπλοκες. Η επισημοποίηση αυτών των διαδικασιών εδραϊώνει περαιτέρω τη διαφάνεια και τη λογοδοσία για τις οικογένειες και τα κύρια ενδιαφερόμενα μέρη.»

Jonathan Mayer
Tax Partner,
KPMG Private Enterprise,
KPMG in the US

και να γνωρίσουν τον εαυτό τους, να αποκτήσουν τη δική τους αίσθηση του σκοπού και να διαλευκάνουν πώς μπορούν να συμβάλουν στο μέλλον της επιχείρησης.

Η διαφοροποίηση και ποικιλομορφία των περιουσιακών στοιχείων του ανθρώπινου κεφαλαίου

Καθώς μέλη της οικογένειας από τις γενιές Millennial και GenZ εισέρχονται στην αγορά εργασίας, είναι πιθανό η οικογενειακή επιχείρηση να μην είναι πάντα η κατάλληλη επιλογή για αυτούς. Ωστόσο, εξακολουθεί να είναι εφικτή η διαιώνιση του επιχειρηματικού πνεύματος της οικογένειας σε κάθε διαδοχική γενιά, χωρίς απαραίτητα να μεταβιβάζεται μαζί της, εκείνη τη στιγμή, ο έλεγχος και η διοίκηση της επιχείρησης.

«Δεν είναι απαραίτητο να «δέσετε με χειροπέδες» τα μέλη της οικογένειας στην επιχείρηση. Είναι σημαντικό να αξιοποιήσετε τις γνώσεις όλων, αλλά το να αναγκάσετε τα μέλη της οικογένειας να μπουν στην επιχείρηση είναι συνταγή απογοήτευσης. Σίγουρα αυτός δεν είναι ο καλύτερος τρόπος για να διασφαλίσετε ότι η επιχείρηση και η οικογένεια είναι σε θέση να συνεχίσουν να αναπτύσσονται.»

Luiz Gustavo Kass Mwosa
CEO,
Grupo Paranoá,
Brazil

Τα μέλη της οικογένειας των οποίων οι δεξιότητες μπορεί να μην είναι ευθυγραμμισμένες με την οικογενειακή επιχείρηση μπορούν να συνεισφέρουν με άλλους τρόπους, εφιστώντας την προσοχή σε συναφή θέματα κοινωνικού αντίκτυπου που είναι σημαντικά για τα ίδια και, ενδεχομένως, για την οικογενειακή επιχείρηση.

Υπάρχουν πάρα πολλές δυνατότητες για τη συνέχιση της ανάπτυξης του ανθρώπινου κεφαλαίου της οικογένειας, ενθαρρύνοντας τις καινοτομικές ιδέες της επόμενης γενιάς και δίνοντας τη δυνατότητα στα μέλη της οικογένειας να γίνουν αυτόνομοι επιχειρηματίες. Αυτός μπορεί να είναι ένας εξαιρετικά αποτελεσματικός τρόπος αξιοποίησης του οικονομικού κεφαλαίου της οικογένειας, ενώ παράλληλα αυξάνεται το ανθρώπινο κεφάλαιό της μέσω της χρηματοδότησης καινοτομιών και νέων εγχειρημάτων της επόμενης γενιάς.

«Η κουλτούρα είναι αυτό που καθορίζει την επιτυχία της οικογενειακής μας επιχείρησης. Αποτελεί τη βάση των δραστηριοτήτων μας από γενιά σε γενιά και στο απώτερο μέλλον. Το πώς δημιουργούμε αυτή την κουλτούρα είναι καλύτερο από τη δημιουργία πλούτου μέσω οποιασδήποτε οικογενειακής επενδυτικής στρατηγικής. Αυτό αλλάζει με την πάροδο του χρόνου. Αλλά αν εστιάζετε στη δημιουργία της σωστής κουλτούρας γύρω σας, αυτό για μένα είναι πιο βιώσιμο.»

Τα παιδιά μου έχουν χτίσει πολύ επιτυχημένες καριέρες εκτός της οικογενειακής μας επιχείρησης. Όταν ήταν μικρά, δούλεψαν στην εταιρεία μας από την αρχή, και αυτό τα βοήθησε να αναπτύξουν μια ισχυρή εργασιακή ηθική. Τώρα, έχουν την πολυτέλεια να οικοδομήσουν

νέες ικανότητες εκτός της οικογενειακής μας επιχείρησης, αλλά εξακολουθούν να έχουν λόγο στο πώς κατανέμουμε όλα τα διαφορετικά είδη κεφαλαίου της οικογένειάς μας.»

Owen Curtin

Partner, Odasia Investments, Ireland

Η επέκταση των δυνατοτήτων του ανθρώπινου κεφαλαίου της οικογένειας με αυτόν και με άλλους τρόπους μπορεί να αποτελέσει κρίσιμο παράγοντα επιτυχίας για τις επιχειρηματικές οικογένειες πολλών γενεών. Εάν δεν εργάζονται εντός της επιχείρησης, οι επερχόμενες γενιές μπορούν να συνεχίσουν να προσθέτουν αξία ως μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου σε εταιρείες στις οποίες επενδύει η οικογενειακή επιχείρηση ή ως μπροστάρηδες αναδυόμενων κοινωνικών και περιβαλλοντικών ευκαιριών που μπορεί να εκμεταλλευτεί η οικογένεια και η επιχείρηση.

Διαφοροποίηση και επέκταση των δεξιοτήτων και της εμπειρίας της οικογένειας

Σε πολλές οικογενειακές επιχειρήσεις πολλών γενεών, η λήψη αποφάσεων εξακολουθεί να βρίσκεται στα χέρια της σημερινής γενιάς, αν και η κατάσταση αυτή έχει αρχίσει να αλλάζει. Η επερχόμενη γενιά είναι συνήθως καλά

μορφωμένη, έχει έρθει από νωρίς σε επαφή με τον κόσμο, είναι εξοικειωμένη με την τεχνολογία και είναι έτοιμη να αποκτήσει δικαιώματα λήψης αποφάσεων.

Για να διαφοροποιήσουν και να αξιοποιήσουν το σύνολο του ανθρώπινου κεφαλαίου της οικογένειας, είναι σημαντικό για τους ηγέτες της σημερινής γενιάς να αναγνωρίσουν τις ηγετικές ικανότητες και δεξιότητες των επερχόμενων μελών της οικογένειάς τους και να αρχίσουν να τους εκχωρούν με σύνεση εξουσίες λήψης αποφάσεων- ειδικά όσον αφορά στις ευκαιρίες για το περιβάλλον, την κοινωνία και τη διακυβέρνηση (ESG) και τις νέες τεχνολογίες. Οι γενιές Millennial και GenZ, ειδικότερα, είναι πρόθυμες να αγκαλιάσουν και τις δύο αυτές ευκαιρίες. Κατανοούν τις δυνατότητες, κινητοποιούνται από αυτές και έχουν πολλά να συνεισφέρουν.

Από την άλλη πλευρά, η πρόταση προς τα μέλη της οικογένειας της επόμενης γενιάς είναι ότι θα πρέπει να αφιερώσουν χρόνο για να μάθουν από τη σημερινή γενιά και να κατανοήσουν τους μακροπρόθεσμους στόχους και τις ανησυχίες τους.

Βρίσκοντας τρόπους να αναπτύξουν σχέσεις μαζί τους με έναν ουσιαστικό τρόπο και με σεβασμό, οι νεότερες γενιές μπορούν όχι μόνο να επωφεληθούν από τη σοφία και την εμπειρία τους, αλλά μπορούν επίσης να δείξουν τις ηγετικές τους ικανότητες, ξεκινώντας τα πρώτα βήματα για την οικοδόμηση μιας γέφυρας για τη μετάβαση από τη μία στην άλλη γενιά, με στόχο τη συνέχιση της ανάπτυξης του ανθρώπινου κεφαλαίου της οικογένειας.

Οι πολλαπλές προοπτικές και οι αντικειμενικές απόψεις είναι απαραίτητες για τη συζήτηση των μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων στρατηγικών κατευθύνσεων στις οικογένειες που επιχειρούν. Τα Οικογενειακά Καταστατικά και άλλοι μηχανισμοί οικογενειακής διακυβέρνησης, όπως τα Οικογενειακά Συμβούλια και οι Επιτροπές Επόμενης Γενιάς, έχουν αποδειχθεί αποτελεσματικά στην καλλιέργεια της δέσμευσης όλων των γενεών.

Brand και φήμη - Ισχυρά περιουσιακά στοιχεία κοινωνικού κεφαλαίου

Οι μεγάλες, δημόσια προβεβλημένες οικογενειακές επιχειρήσεις φρόντιζαν πάντα να διατηρούν ένα θετικό προφίλ απέναντι στα σημαντικά ενδιαφερόμενα μέρη (stakeholders), συμπεριλαμβανομένων των αρμόδιων φορολογικών αρχών σε πολλές περιπτώσεις.

«Σε γενικές γραμμές, οι οικογένειες προτιμούν να μην είναι γνωστές στους κατοίκους της περιοχής και στην τοπική κοινότητα ως «η επιχείρηση που θέτει ως προτεραιότητά της τη δική της οικονομική επιτυχία». Οι οικογενειακές επιχειρήσεις κατανοούν ότι έχουν κοινωνική ευθύνη και δημόσια παρουσία, οπότε η διαχείριση των κινδύνων που μπορούν να πλήξουν τη φήμη τους αποτελεί προτεραιότητα.»

Makoto Otani

KPMG Private Enterprise Leader,
KPMG in Japan

Για παράδειγμα, ως καλοί πολίτες, οι οικογένειες που επιχειρούν δεν θα εκμεταλλεύονταν ποτέ τις όποιες φορολογικές ευκαιρίες εμφανίζονταν εάν οι ενέργειές τους θα μπορούσαν να ερμηνευθούν ως ακατάλληλες ή αμφισβητήσιμες στα μάτια των πελατών, των εργαζομένων ή των μελών της τοπικής κοινότητας. Δεν είναι διατεθειμένες να διακινδυνεύσουν τον αντίκτυπο που μπορεί να έχουν τέτοιες ενέργειες στη φήμη τους και την πιθανή ζημιά στην εμπιστοσύνη στο εμπορικό σήμα τους, εάν οι άνθρωποι άρχιζαν να βλέπουν την οικογένεια και την εταιρεία τους με διαφορετικό -και ενδεχομένως αρνητικό- μάτι.

ESG – Ο σπουδαίος παράγοντας υλοποίησης και ενοποίησης δράσεων

Οι επιχειρηματικές οικογένειες ανέπτυσαν σημαντικές φιλικές σχέσεις με περιβαλλοντικά και

κοινωνικά ζητήματα και στήριζαν το κοινωνικό σύνολο πολύ πριν η ατζέντα ESG γίνει παγκόσμια προτεραιότητα.

Το να κερδίζεις χρήματα και να έχεις θετικό αντίκτυπο στην κοινωνία δεν αντικρούει απαραίτητως το ένα το άλλο. Στην πραγματικότητα, πολλές μακροπρόθεσμες επενδυτικές στρατηγικές σε χρηματοοικονομικό, κοινωνικό και ανθρώπινο κεφάλαιο συνδέονται στενά με περιβαλλοντικά, κοινωνικά ζητήματα και ζητήματα διακυβέρνησης – και όλα αυτά αποτελούν επίσης σημαντικούς παράγοντες για τη φήμη των επιχειρήσεων και των οικογενειών τους.

Ως καλοί πολίτες, οι επιχειρήσεις έχουν τώρα την ευκαιρία να επιτύχουν ένα ποσοστό απόδοσης άνω του μέσου όρου για όλες τις μακροπρόθεσμες επενδύσεις τους, ενοποιώντας τις φιλικές και επιχειρηματικές τους δραστηριότητες σε μια συνολική επανεξέταση του τρόπου με τον οποίο κατανέμουν το οικονομικό, κοινωνικό και ανθρώπινο κεφάλαιό τους.

«Βλέπουμε το ESG, ως πρακτική έννοια, ως παράγοντα φήμης. Το ESG, όπως παρουσιάζεται σήμερα από ορισμένες εταιρείες, είναι απλώς «περιβαλλοντικό ξέπλυμα». Το ESG για να είναι λειτουργικά πολύτιμο χρειάζεται αυστηρές και βασισμένες σε γεγονότα, μετρήσιμες και πρότυπα. Εμείς δεν σκεφτόμαστε απλώς να κάνουμε το σωστό, αλλά τί είναι επίσης το αξιοθαύμαστο και συνετό πράγμα που πρέπει να κάνουμε. Θέλουμε επίσης να μετράμε και να λογοδοτούμε για το ότι κάνουμε το καλύτερο, μιλώντας ανοιχτά γι' αυτό και τους πραγματικούς του στόχους με τους υπαλλήλους μας και έχοντας όλους στη διοίκηση, στο διοικητικό συμβούλιο και στην ιδιοκτησία επικεντρωμένους στο να κάνουμε το σωστό για τα ενδιαφερόμενα μέρη μας, από τους ιδιοκτήτες μέχρι την κοινωνία.

Στο τέλος της ημέρας, έχουμε την πολυτέλεια στην εταιρεία μας να χάσουμε χρήματα, αλλά δεν έχουμε ποτέ την πολυτέλεια να χάσουμε ούτε ένα ίχνος της φήμης μας»

Ed Weisiger

President and CEO,
Carolina Tractor & Equipment Co.,
United States

Τώρα, με την αυξανόμενη ώθηση για τις εταιρείες να ανεβάσουν σε άλλο επίπεδο την πρόδοσή τους σε θέματα ESG, οι οικογενειακές επιχειρήσεις που «κάνουν το σωστό» επιδιώκουν όλο και περισσότερο την πιστοποίηση B Corp. Είναι ένας ακόμη τρόπος για να οχυρώσουν τη φήμη τους και να διαφοροποιηθούν ως ο εργοδότης που τον επιλέγουν ταλέντα υψηλών επιδόσεων και ως η επιχείρηση που επιλέγουν οι πελάτες. Μπορεί επίσης να διευρύνει την πρόσβασή τους σε κεφάλαια - ειδικά σε «πράσινα» κεφάλαια. Ενώ τα προνομιακά επιτόκια είναι όλο και πιο δύσκολο να εξασφαλιστούν, το «πράσινο» κεφάλαιο τείνει να ευνοεί τις επιχειρήσεις που έχουν μια πολύ σαφή στρατηγική ESG, γεγονός που μπορεί να κάνει πολύ μεγάλη διαφορά στα πιστωτικά όρια που προσφέρονται στις εταιρείες από τις «πράσινες» τράπεζες.

Υιοθετώντας μια παγκόσμια θεώρηση των στρατηγικών περιουσιακών στοιχείων

Μετά από μια ολόκληρη ζωή που ο οικογενειακός πλούτος ήταν συνδεδεμένος με την επιχείρηση, πολλοί σημερινοί ηγέτες επιχειρήσεων αναγνωρίζουν ότι δεν θα εργάζονται στην επιχείρηση όλα τα μέλη της επόμενης γενιάς της οικογένειάς τους. Και υπάρχουν αυξανόμενες ανησυχίες σχετικά με τη διαδοχή της επιχείρησης μεταξύ των επιχειρηματικών οικογενειών.

«Ο αριθμός των παιδιών σε πολλές επιχειρηματικές οικογένειες μειώνεται. Καθώς κάθε γενιά μεγαλώνει, ενδιαφέρεται όλο και λιγότερο να επιτύχει στην οικογενειακή επιχείρηση. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, οι οικογένειες αυτές να αναζητούν και να εξετάζουν ευκαιρίες πώλησης της οικογενειακής επιχείρησης σε άλλες οικογένειες ή σε μεγαλύτερους οργανισμούς. Αυτό γίνεται όλο και πιο σημαντικό ζήτημα για πολλές επιχειρηματικές οικογένειες που αντιμετωπίζουν το θέμα της διαχείρισης και διανομής του κοινού πλούτου όταν η επιχείρηση δεν είναι πλέον στα χέρια τους»

Akihiro Okumura

Emeritus Professor — Keio University
Chair of Family Business, Japan

Αυτό υποδηλώνει ότι οι μελλοντικές γενιές θα προσδιορίσουν πιθανότατα τον πλούτο τους με εντελώς νέους τρόπους τόσο εντός όσο και εκτός της επιχειρηματικής οικογένειας, καθώς θα συνεχίσουν να αξιοποιούν το οικονομικό, ανθρώπινο και κοινωνικό κεφάλαιο της οικογένειας για την προώθηση της παγκόσμιας ατζέντας βιωσιμότητας.

Αυτό δεν σημαίνει ότι τα μέλη της οικογένειας που δεν εργάζονται στην επιχείρηση θα απεμπλακούν και δεν θα ενδιαφέρονται για την επιχείρηση. Η οικογένεια είναι η κόλλα που συνδέει, και τα μέλη της οικογένειας θα συνεχίσουν να ενδιαφέρονται για την κληρονομιά που περιήλθε στα χέρια τους και για τον τρόπο με τον οποίο κατανέμονται όλα τα περιουσιακά της στοιχεία.

Σε αυτό το περιβάλλον που επικεντρώνεται στη βιωσιμότητα, αναμένεται ότι η επόμενη γενιά θα αποτελέσει το σημείο αναφοράς για τον επαναπροσδιορισμό της έννοιας του πλούτου και του τρόπου δημιουργίας και ανάπτυξής του στις οικογενειακές επιχειρήσεις. Έχουν ένα διαφορετικό σύνολο αξιών και αναγνωρίζουν τη δύναμη του ανθρώπινου και κοινωνικού κεφαλαίου καθώς και των οικονομικών περιουσιακών στοιχείων της οικογένειας, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, των εξής

Κοιτάζοντας μπροστά στις πολλές συνταρακτικές αλλαγές που συντελούνται σε ολόκληρο τον κόσμο, οι Σύμβουλοι της KPMG Private Enterprise θεωρούν ότι οι οικογενειακές επιχειρήσεις έχουν την ευκαιρία να αλλάξουν τον ορισμό του πλούτου και να επιτύχουν τις υψηλότερες δυνατές αποδόσεις από τις επενδύσεις τους σε οικονομικό, ανθρώπινο και κοινωνικό κεφάλαιο.

Ακολουθούν μερικές σκέψεις και ερωτήσεις που πρέπει να σκεφτείτε καθώς αρχίζετε να εξετάζετε το κεφάλαιο μέσα από μία ευρύτερη οπτική.

Είναι η επιχείρησή σας τοποθετημένη κατάλληλα για το μέλλον;

Ενδιαφέρει η επιχείρηση που κληροδοτήθηκε την επόμενη γενιά και τις μελλοντικές γενιές; Ανταποκρίνεται στους στόχους και τις επιδιώξεις τους; Αν όχι, πού θέλει να πάει η οικογένεια στη συνέχεια; Πώς θα διαμορφωθεί ο επιχειρηματικός προσανατολισμός της;

Η ανακατανομή των περιουσιακών στοιχείων σπάνια είναι απόφαση μιας μόνο γενιάς.

Πώς αποτιμά σήμερα η οικογένειά σας τα περιουσιακά της στοιχεία;

Πώς εμπλέκονται οι διάφορες γενιές της οικογένειάς σας σε σημαντικές συζητήσεις και αποφάσεις σχετικά με τον πλούτο της οικογένειας;

Μπορούν (και πρέπει) τα μέλη της οικογένειας της επόμενης γενιάς εκτός της οικογενειακής επιχείρησης να έχουν λόγο στις επιχειρηματικές στρατηγικές και στις αποφάσεις κατανομής κεφαλαίου;

Τα τελευταία 3 χρόνια, έχετε επανεξετάσει το επιχειρηματικό και επενδυτικό σας χαρτοφυλάκιο;

Ποιες αποφάσεις λάβατε για να επικεντρωθείτε στα περιουσιακά στοιχεία με τις μεγαλύτερες δυνατότητες ανάπτυξης και αντίκτυπου;

Ποιο ήταν το σκεπτικό για τις επιλογές σας και εξακολουθούν να είναι συναφείς;

Πώς έχει εξελιχθεί και διαμορφωθεί η στάση της σημερινής γενιάς απέναντι στη ενδεχόμενη διαφοροποίηση τα τελευταία χρόνια, αν έχει εξελιχθεί καθόλου;

Με τη συμβολή της επόμενης γενιάς, έχει η οικογένεια διάθεση για αναπροσανατολισμό των περιουσιακών στοιχείων της οικογένειας ώστε να ανταποκριθούν στις προσδοκίες των επόμενων/νεότερων γενεών;

Πώς θα μπορούσατε να εφαρμόσετε, να διαχειριστείτε και να εποπτεύσετε την επενδυτική στρατηγική της οικογένειάς σας εάν ο πλούτος δημιουργείται εκτός της οικογενειακής επιχείρησης;

Πώς μετράτε την απόδοση των επενδύσεων σε σχέση με τον δικό σας ορισμό της επιτυχίας;

Μετρώνται τόσο οι χρηματοοικονομικοί όσο και οι μη χρηματοοικονομικοί παράγοντες επιτυχίας, συμπεριλαμβανομένων των ESG; Και αν ναι, πώς;

Πώς θα μπορούσατε να εφαρμόσετε κατάλληλους μηχανισμούς διακυβέρνησης για τη διαχείριση και την εποπτεία της επενδυτικής στρατηγικής της οικογένειάς σας, εάν ο πλούτος δημιουργείται εκτός της οικογενειακής επιχείρησης;

Τα σχόλιά σας είναι ευπρόσδεκτα και σας προσκαλούμε να μοιραστείτε μαζί μας τις απόψεις σας σχετικά με το πώς εσείς ορίζετε τον πλούτο στην επιχείρησή σας και την οικογένειά σας και πώς εξισορροπείτε την κατανομή του οικονομικού, ανθρώπινου και κοινωνικού κεφαλαίου σας σήμερα. Θα χαρούμε να ακούσουμε τις σκέψεις σας. Παρακαλούμε επικοινωνήστε μαζί μας στο familybusiness@kpmg.gr.

Το «Επαναπροσδιορίζοντας την έννοια του πλούτου» είναι ένα άρθρο της σειράς «Διευρύνοντας τους ορίζοντες -Γατί οι οικογενειακές επιχειρήσεις αποτελούν την κινητήρια δύναμη της αλλαγής».

Το πρώτο άρθρο της σειράς μπορείτε να το βρείτε εδώ: [«Επιτυγχάνοντας διαχρονικά μία κουλτούρα συνεχούς μετασχηματισμού στις οικογενειακές επιχειρήσεις»](#).

Εάν ενδιαφέρεστε να μάθετε περισσότερα για το πώς η KPMG μπορεί να βοηθήσει την οικογενειακή σας επιχείρηση επικοινωνήστε μαζί μας στην ηλεκτρονική διεύθυνση familybusiness@kpmg.gr ή στα στοιχεία επικοινωνίας που εμφανίζονται στο τέλος του άρθρου.

Ευχαριστίες

Η KPMG Private Enterprise ευχαριστεί θερμά τους ηγέτες των οικογενειακών επιχειρήσεων και τους ακαδημαϊκούς που αφιέρωσαν γενναιόδωρα το χρόνο τους για να μοιραστούν τις απόψεις και τις προοπτικές τους για τις ευκαιρίες για τον επαναπροσδιορισμό του πλούτου στις οικογενειακές επιχειρήσεις.

Ηγέτες Οικογενειακών Επιχειρήσεων

Owen Curtin

Partner, Odasa Investments
Ireland

Akihiro Okumura

Emeritus Professor, Keio University
Chair of Family Business
Japan

Luiz Gustavo Kass Mwosa

CEO, Grupo Paranoá
Brazil

Ed Weisiger

President & CEO, Carolina Tractor &
Equipment Co.
United States

KPMG Private Enterprise member firms

Ευχαριστούμε τις εταιρείες-μέλη της KPMG Private Enterprise που συνέβαλαν στην ανάπτυξη αυτού του άρθρου και μοιράστηκαν τις απόψεις τους σε συζητήσεις στοργυλικής τραπέζης.

Canada

Mike Baxter

Senior Manager,
KPMG Private Enterprise,
KPMG in Canada

South Africa

Alan Barr

National KPMG Private
Enterprise Leader,
Partner,
KPMG in South Africa

United Kingdom

Tom McGinness

Global Leader,
Family Business,
KPMG Private Enterprise,
Partner,
KPMG in the UK

United States

Jonathan Mayer

Tax Partner,
KPMG Private Enterprise,
KPMG in the US

Greece

Vangelis Apostolakis

Deputy Senior Partner,
KPMG Private Enterprise,
KPMG in Greece

Spain

Ignacio Martinez

Partner,
Deal Advisory — Corporate Finance,
KPMG Private Enterprise,
KPMG in Spain

Giles Taylor

Partner,
KPMG Private Enterprise,
KPMG in the UK

Japan

Makoto Otani

KPMG Private Enterprise Leader,
KPMG in Japan

KPMG Private Enterprise Center of Excellence for Family Business

Όπως η οικογένειά σας, έτσι και η επιχείρησή σας δεν παραμένει στάσιμη, αλλά εξελίσσεται. Οι οικογενειακές επιχειρήσεις είναι μοναδικές και οι σύμβουλοι οικογενειακών επιχειρήσεων της KPMG Private Enterprise κατανοούν τη δυναμική μιας επιτυχημένης επιχείρησης και συνεργάζονται μαζί σας για να σας παρέχουν εξατομικευμένες συμβουλές και έμπειρη καθοδήγηση για να επιτύχετε.

Για να ικανοποιήσει τις μοναδικές ανάγκες των οικογενειακών επιχειρήσεων, η KPMG Private Enterprise συντάσσεται με ένα παγκόσμιο δίκτυο εταιρειών-μελών, οι οποίες ειδικεύονται στην παροχή σχετικών πληροφοριών και συμβουλών σε οικογενειακές επιχειρήσεις. Κατανοούμε ότι η φύση των οικογενειακών επιχειρήσεων είναι εξ ορισμού διαφορετική από τις υπόλοιπες επιχειρήσεις και απαιτείται μια προσέγγιση η οποία ενσωματώνει το στοιχείο της οικογένειας.

Για περισσότερες πληροφορίες: kpmg.com/familybusiness

KPMG Private Enterprise

Το πάθος είναι αυτό που κινητοποιεί τους επιχειρηματίες, και είναι αυτό που εμπνέει τους συμβούλους της KPMG Private Enterprise ώστε να σας βοηθούν να μεγιστοποιήσετε την επιτυχία σας. Γνωρίζετε την KPMG, ίσως όμως να μην γνωρίζετε την KPMG Private Enterprise. Οι σύμβουλοι της KPMG Private Enterprise σε εταιρείες μέλη ανά τον κόσμο συνεργάζονται με εσάς και με την επιχείρησή σας, σε όποιο σημείο της πορείας ανάπτυξής σας και αν βρίσκεστε - είτε αναζητάτε να κατακτήσετε νέες κορυφές, να υιοθετήσετε την τεχνολογία, να σχεδιάσετε την έξοδό σας ή να διαχειριστείτε τη μεταβίβαση της περιουσίας ή της επιχείρησής σας στην επόμενη γενιά. Η συνεργασία σας με την KPMG Private Enterprise θα σας δώσει πρόσβαση σε έναν έμπιστο σύμβουλο - ένα μοναδικό σημείο επαφής με το οποίο έχετε κοινό επιχειρηματικό τρόπο σκέψης. Μέσω της πρόσβασης στους παγκόσμιους πόρους και το δίκτυο συμμαχιών της KPMG, θα σας βοηθήσουμε να ανοίξετε νέους δρόμους για την επιχείρησή σας και να πετύχετε τους στόχους σας. Η επιτυχία σας είναι η κληρονομιά μας.

Για περισσότερες πληροφορίες: kpmg.com/privateenterprise

Η Συντακτική Επιτροπή

Jonathan Lavender

Global Head,
KPMG Private Enterprise,
KPMG International

Daniel Trimarchi

Director,
Family Business,
KPMG Private Enterprise,
KPMG International

Melany Eli

Managing Director, Strategy,
Marketing and Communications,
KPMG Private Enterprise,
KPMG International

Laura Taylor

Marketing Manager,
KPMG Private Enterprise,
KPMG in the UK

Tom McGinness

Global Leader,
Family Business,
KPMG Private Enterprise,
KPMG International, and
Partner, KPMG in the UK

Creagh Sudding

Director,
Family Business,
KPMG Private Enterprise,
KPMG in South Africa

Heather Baker

Practice Manager,
Family Business,
KPMG Private Enterprise,
KPMG International

Επικοινωνήστε μαζί μας:

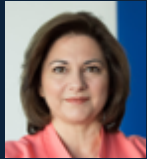

Βαγγελής Αποστολάκης
Deputy Senior Partner
KPMG in Greece

T: +30 210 6062318

K: +30 6937083767

E: eapostolakis@kpmg.gr

Κατερίνα Πολυζώ
Senior Manager, Consulting
KPMG in Greece

T: +30 210 6062100

K: +30 6932228894

E: epolyzoi@kpmg.gr

Some or all of the services described herein may not be permissible for KPMG audit clients and their affiliates or related entities.

kpmg.com/privateenterprise

kpmg.com/socialmedia

ΓΕΜΗ 003467701000

© 2023 KPMG Σύμβουλοι Μονοπρόσωπη Α.Ε., Ελληνική Ανώνυμη Εταιρεία και μέλος του διεθνούς οργανισμού ανεξάρτητων εταιρειών-μελών της KPMG συνδεδεμένων με την KPMG International Limited, ιδιωτική Αγγλική εταιρεία περιορισμένης ευθύνης με εγγυητικές εισφορές. Με την επιφύλαξη κάθε δικαιώματος. Οι πληροφορίες που περιέχονται στο παρόν είναι γενικής φύσης και δεν προορίζονται να αντιμετωπίσουν τις περιστάσεις οποιουδήποτε συγκεκριμένου ατόμου ή οντότητας. Παρόλο που καταβάλλουμε κάθε δυνατή προσπάθεια να παρέχουμε ακριβείς και έγκαιρες πληροφορίες, δεν μπορούμε να εγγυηθούμε ότι αυτές οι πληροφορίες είναι ακριβείς την ημερομηνία παραλαβής τους ή ότι θα συνεχίσουν να είναι ακριβείς στο μέλλον. Κανένας δεν πρέπει να ενεργεί βάσει αυτών των πληροφοριών χωρίς κατάλληλη επαγγελματική συμβουλή και χωρίς ενδελεχή εξέταση της συγκεκριμένης κατάστασης. Το όνομα και το λογότυπο της KPMG είναι εμπορικά σήματα που χρησιμοποιούνται με άδεια του διεθνούς οργανισμού της KPMG από τις ανεξάρτητες εταιρείες-μέλη.